

ЕКОЛОГІЧНІ ЦІННОСТІ ЯК БАЗОВЕ ПОНЯТТЯ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ З ПРИРОДНИЧИХ НАУК У РАКУРСІ ЦІЛЕЙ PISA

РОГОЗА ВАЛЕНТИН ВОЛОДИМИРОВИЧ, КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ
НАУК, НАУКОВИЙ СПІВРОБІТНИК ВІДДІЛУ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ
ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

- ПРОБЛЕМАТИКУ СУЧАСНОЇ ЦІННІСНОЇ ОСВІТИ ВАРТО РОЗГЛЯДАТИ У ДВОХ КОНТЕКСТАХ, А САМЕ: 1) АКСІОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ; 2) ЦІННІСНОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ.
- НА ОСНОВІ ПРОВЕДЕНОГО СПЕЦІАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУКИ ПОСТАЛО ОЧЕВИДНИМ, ЩО АКСІОЛОГІЧНИЙ СКЛАДНИК В ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ ЦИХ ЗАКЛАДІВ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ МАЛО, А ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННІСНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НЕ Є ЇХНЬОЮ МЕТОЮ. СХОЖА СИТУАЦІЯ СКЛАДАЄТЬСЯ І З ШКІЛЬНИМИ ПІДРУЧНИКАМИ, АКСІОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ У ЯКИХ, НА НАШУ ДУМКУ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ ТАКОЖ НЕДОСТАТНЬО.

- ЕКОЛОГІЧНІ ЦІННОСТІ – ТРАКТУЮТЬСЯ НАМИ, ЯК СКЛАДНЕ ПСИХІЧНЕ УТВОРЕННЯ У СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ, ЯКЕ ВНАСЛІДОК ІНТЕРІОРИЗАЦІЇ Є ДЖЕРЕЛОМ ПОВЕДІНКОВОЇ МОТИВАЦІЇ ТА РЕГУЛЯТОРОМ ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ Й СУСПІЛЬСТВА У КОНТЕКСТІ СПІВВІДНОШЕННЯ «ЛЮДИНА – ПРИРОДА»;
- ЦІННІСНУ ОСВІТУ МИ РОЗГЛЯДАЄМО ЯК – ПРОЦЕС ОПАНУВАННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ ОСОБИСТІСТЮ НАДБАНЬ АКсіОЛОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ НА ОСНОВІ НАВЧАННЯ Й ВИХОВАННЯ, ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, САМОВИХОВАННЯ І САМОРОЗВИТКУ.

Фундаментальні екологічні цінності

н/п	Тип цінності	Мета присвоєння	Практичне застосування
1	цінність життя в усіх його проявах	набуття знань про первинність цінності життя по відношенню до інших цінностей	формування ціннісно-нормативного, етично-діяльнісного світогляду
2	природа як самоцінність	набуття знань про те, що природа втілює в собі добро, істину і красу, що також є підставою визнання її цінності.	формування здатності рефлексії та самооцінки щодо природи й екологічних знань у професійної діяльності
3	цінність гармонії з природою	набуття знань про зв'язок людини і природи, соціуму і природи	формування ціннісно-нормативного, етично-діяльнісного світогляду.
4	біоцентризм як відповідальність за світ живих істот	формування переконання первинності інтересів екосфери над інтересами людини	стимулюють зусилля у напрямку до самореалізації й саморозвитку у сфері сучасних екологічних технологій
5	здорове довкілля як цінність	набуття знань про те, що цінності здорового довкілля відповідають стратегії й змісту розвитку людини і людства загалом	сприяє формуванню здатність здійснювати сукупність екологічних за змістом дій, скеровану на перетворення навколишньої дійсності з точки зору екоцентричного природорозуміння.
6	цінність якісного життя (в екологічному дискурсі)	набуття знань про принциповий характер якісного в екологічному дискурсі життя для людини і соціуму	стимулюють зусилля у напрямку до самореалізації й саморозвитку у сфері сучасних екологічних технологій
7	цінність екологічних знань	формування переконання актуальності й практичності спеціальної екологічної підготовки, певних екокомпетентностей	формують усталену потребу професійних знань, умінь і навичок
8	екологічний імідж як цінність	набуття знань про екологічний імідж, що пов'язаний з екологічною безпекою, екологічною раціональністю, мінімізацією екологічних ризиків	сприяє формуванню здатність здійснювати сукупність екологічних за змістом дій, скеровану на перетворення навколишньої дійсності з точки зору екоцентричного природорозуміння.

ОСНОВНІ ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ В УЧНІВ:

1. СФОРМОВАНІСТЬ ЕКОЦЕНТРИЧНОГО ПРИРОДОРОЗУМІННЯ (ЧЕРЕЗ ВИХОВАННЯ ЙОГО У ШКОЛЯРІВ).

2. УСВІДОМЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ.

ВИЗНАЧЕНО КРИТЕРІЇ СФОРМОВАНOSTІ ПЕВНИХ ЯКОСТЕЙ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДЛЯ ДІАГНОСТУВАННЯ У НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ ПРАКТИЦІ. ДО НИХ ВІДНОСЯТЬ КОГНІТИВНИЙ, ЦІННІСНО-МОТИВАЦІЙНИЙ, ОПЕРАЦІЙНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ, ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМПОНЕТ.

КРИТЕРІЄМ **КОГНІТИВНОГО** КОМПОНЕНТУ Є «ЗНАННЯ І РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ЦІННІСТЬ» ТА СПЕЦИФІКИ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ», А ЙОГО ПОКАЗНИКАМИ Є СВІДОМЕ ЗНАННЯ ТА РОЗУМІННЯ:

- СУТНОСТІ ПОНЯТЬ «ЦІННОСТІ», «ЕКОЛОГІЧНІ ЦІННОСТІ» ЯК СКЛАДОВИХ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ;
- ПОТЕНЦІАЛУ ТА ПЕРСПЕКТИВ ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ТА АКСІОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ, А ТАКОЖ УМІННЯ ЇХ РЕАЛІЗОВУВАТИ ПРИ ВИКОНАННІ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА В ІНШИХ СФЕРАХ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ.

КРИТЕРІЄМ ЦІННІСНО-МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ Є «ЗАСВОЄННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ЯК МОТИВУЮЧИХ ЧИННИКІВ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЕКОЦЕНТРИЧНОГО ТИПУ ПРИРОДОРОЗУМІННЯ». ПРИ ЦЬОМУ ПОКАЗНИКАМИ ДАНОГО КРИТЕРІЮ Є:

- УСВІДОМЛЕННЯ ЗНАЧУЩОСТІ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ДЛЯ РІЗНИХ СФЕР ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ;
- СФОРМОВАНІСТЬ СТІЙКОЇ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ЩОДО ЗАСВОЄННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ З ОРІЄНТАЦІЮ НА ВІДПОВІДНІ ЦІННІСНО-ПРЕДМЕТНІ БЛОКИ;
- УСВІДОМЛЕННЯ НЕОБХІДНОСТІ ТА БАЖАННЯ КЕРУВАТИСЯ ЕКОЛОГІЧНИМИ ЦІННОСТЯМИ ЯК АКсіОЛОГІЧНОЮ ОСНОВОЮ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ДІЙ.

КРИТЕРІЄМ ОПЕРАЦІЙНО-ДІЯЛЬНІСНОГО КОМПОНЕНТУ Є «ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО ПРИЙНЯТТЯ, ПОКАЗНИКАМИ Є:

- ЗДАТНІСТЬ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКОРИСТОВУВАТИ ПОТЕНЦІАЛ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У РОЗВ'ЯЗАННІ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАВДАНЬ;
- ЗДАТНІСТЬ ЗДІЙСНЮВАТИ РЕФЛЕКСІЮ ВЛАСНОЇ ПОВЕДІНКИ НА ПІДСТАВІ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ТА З ПОЗИЦІЙ ЕКОЦЕНТРИЧНОГО ПРИРОДОРОЗУМІННЯ;
- НАВИЧКИ ОРІЄНТАЦІЇ ВІДПОВІДНО ДО СФОРМОВАНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У СИТУАЦІЯХ МОРАЛЬНОГО ВИБОРУ В КОНТЕКСТІ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ РІЗНИХ АСПЕКТІВ ВІДНОШЕННЯ «ЛЮДИНА – ПРИРОДА».

- КРИТЕРІЄМ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ Є «ПРАКТИЧНЕ ЗДІЙСНЕННЯ СУКУПНОСТІ ДІЙ, СКЕРОВАНИХ НА ПЕРЕТВОРЕННЯ Й ОПАНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМ ТА ЗНАННЄВИМ ПОТОКОМ АКСІОЛОГІЧНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ЗМІСТУ, З МЕТОЮ ДОСЯГНЕННЯ МАКСИМАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ЕФЕКТУ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ». ПРИ ЦЬОМУ ПОКАЗНИКАМИ ДАНОГО КРИТЕРІЮ Є:
- УСВІДОМЛЕНЕ БАЖАННЯ НАБУВАТИ ПРЕДМЕТНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ЗОКРЕМА ЕКОЛОГІЧНІ), А ТАКОЖ ПРАГНЕННЯ САМОРОЗВИТКУ;
- ЗДАТНІСТЬ ДО САМООРГАНІЗАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З МЕТОЮ ОПАНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМ ТА ЗНАННЄВИМ ПОТОКОМ АКСІОЛОГІЧНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ЗМІСТУ;
- ГНУЧКІСТЬ МИСЛЕННЯ ТА ПОВЕДІНКИ ЩОДО ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ Й ПЕРЕТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО Й ЗНАННЄВОГО ПОТОКУ АКСІОЛОГІЧНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ЗМІСТУ;
- ЗДАТНІСТЬ УЧНЯ ДО САМОСТІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПОДАЛЬШОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ НА ПІДСТАВІ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ТА З ПОЗИЦІЙ ЕКОЦЕНТРИЧНОГО ПРИРОДОРОЗУМІННЯ.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!